

Pensioenfonds Detailhandel

Deze thema's staan centraal in onze beleggingen

Pensioenfonds Detailhandel houdt in de samenstelling van haar beleggingen rekening met thema's die voor ons en voor onze deelnemers belangrijk zijn.

Hoe ondernemingen scoren op deze thema's bepaalt of en hoeveel geld we in deze bedrijven beleggen. In dit document hebben we op een rijtje gezet op welke manier die thema's meewegen in onze beleggingen en op welke thema's we bijdragen aan verbeteringen door actief als aandeelhouder in te zetten op verduurzaming.

Beleggingskeuzes per thema

Arbeidsrechten

Arbeidsrechten is een belangrijk thema in ons beleggingsbeleid. Binnen de sector detailhandel, maar ook in de keten van detailhandel, staan de arbeidsomstandigheden en rechten van werknemers voorop. We focussen hierbij op *Sustainable Development Goal 8*: Eerlijk werk en economische groei.

We verwachten dat bedrijven waarin we beleggen vrijheid van vakbondsvorming en het recht op collectief onderhandelen onderschrijven. In deze weging nemen we het beleid van ondernemingen over gedwongen arbeid, kinderarbeid, de betaling van een leefbaar loon, en hun commitment naar een veilige werkomgeving mee. Tenslotte wegen we of bedrijven arbeidsrechten meenemen in hun risicomanagement, en in contracten opnemen dat hun leveranciers kinderarbeid moeten voorkomen.

We voeren veel gesprekken met bedrijven, de meeste gesprekken gaan over arbeidsrechten en arbeidsomstandigheden. In 2020 deden we dit maar liefst 360 keer. Voor die gesprekken

hanteren wij de doelstellingen van de Verenigde Naties, de *Sustainable Development Goals*, de ILO Kernconventies, en de *UN Global Compact* als leidraad. We spreken ondernemingen over de uitbetaling van leefbaar loon, het tegengaan van gedwongen arbeid, en het bevorderen van transparante rapportage over diversiteit en inclusie.

Mensenrechten

Mensenrechten worden wereldwijd nog onvoldoende beschermd en nageleefd. Ondernemingen hebben hierin een verantwoordelijkheid. Zij moeten ervoor zorgen dat in hun bedrijfsactiviteiten mensenrechten worden nageleefd.

We onderschrijven de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de *Guiding Principles on Business and Human Rights* van de Verenigde Naties, en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. We wegen in onze beleggingen mee of ondernemingen deze verklaringen hebben onderschreven. Maar het onderschrijven van richtlijnen alleen is niet genoeg: we verwachten dat ondernemingen ook actief mensenrechtenrisico's in kaart brengen, vermijden, voorkomen, en bijdragen aan oplossingen. Ondernemingen moeten bovendien toegang tot herstel en het indienen van klachten mogelijk maken. Voor de rechten van lokale bevolkingen in het bijzonder geldt dat ondernemingen beleid moeten hebben over hoe ze omgaan met landrechten. Het is belangrijk dat ondernemingen dit in al hun bedrijfsactiviteiten doorvoeren en werknemers trainingen geven over mensenrechten. Tenslotte is het belangrijk dat ze dit beleid ook aan hun leveranciers en partners communiceren en opnemen in contracten. De bovenstaande criteria wegen mee in hoeveel we in een bedrijf beleggen.

We spreken met ondernemingen over het onderwerp landrechten. Dat doen we als er zich ernstige controverses voordoen. Maar

Pensioenfonds Detailhandel

ook voordat er zich grote problemen voordoen, om bij te dragen aan het onderwerp. We zijn bijvoorbeeld een project gestart om de dialoog aan te gaan met energiebedrijven, olie- en gasbedrijven, en mijnbouwbedrijven over mensenrechten en de rechten van lokale bevolking. In die sectoren is deze thematiek zeer belangrijk. Het is belangrijk dat alle ondernemingen de rechten van de lokale bevolking respecteren en daar de geldende standaard voor volgen (FPIC).

Klimaatverandering

Pensioenfonds Detailhandel wil bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van Parijs.

We hebben de volgende klimaatdoelstellingen geformuleerd:

Exposure naar green revenues

- 10% hogere exposure in liquide portefeuille

Exposure naar Green Bonds

- 5% allocatie van de obligatieportefeuille in 2021

Exposure naar fossil fuel reserves

- 50% lagere exposure in liquide aandelenportefeuilles
- 30% in liquide corporate credit portefeuille

CO2 voetafdruk van portefeuille

- 50% lagere voetafdruk in liquide aandelenportefeuille
- 30% in liquide corporate credit portefeuille

Ook werkt Pensioenfonds Detailhandel aan de ontwikkeling van een klimaatpak en bijbehorende strategie die we in 2022 zullen publiceren. Daarin scherpen we bovenstaande doelstellingen verder aan en formuleren we gerichte acties.

In de weging van onze beleggingen nemen we mee in hoeverre bedrijven hun gehele CO2-uitstoot meten, en hoe hoog de uitstoot is. We beoordelen ook of bedrijven voor hun inkoop, operaties en onderaannemers de CO2-uitstoot beoordelen en proberen terug te

brenge. Ook wegen we in hoeverre bedrijven omzet halen uit sectoren, producten en diensten die we *groen* noemen; bijvoorbeeld hernieuwbare energie, of het produceren van energiezuinig vervoer.

We voeren gesprekken met bedrijven over de klimaattransitie, bij deze gesprekken richten we ons ook op de grootste uitstoters ter wereld. We spreken met ondernemingen over het uitfasen van kolen, en met scheepvaartbedrijven over hun uitstoot. Dit doen we in internationale samenwerkingsverbanden, zodat onze boodschap meer kracht krijgt. We roepen in deze samenwerkingen ook overheden op om werk te maken van klimaatbeleid, in lijn met de Parijsdoelstellingen.

Corruptie

Voor het goed functioneren van de democratie en de markt is het tegengaan van corruptie essentieel. Pensioenfonds Detailhandel focust in haar MVB-beleid in het bijzonder op *Sustainable Development Goal* 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Pensioenfonds Detailhandel heeft een gedragscode waarin onderwerpen als transparantie, belangenconflicten en integriteit centraal staan. Ondernemingen waarin we beleggen worden getoetst op hun anti-corruptie beleid, transparantie over lobbyactiviteiten, en op welke wijze ondernemingen bij eigen bedrijfsactiviteiten, maar ook bij hun toeleveranciers anti-corruptie maatregelen toetsen. Hoe goed ze deze toets doorstaan, bepaalt samen met de andere thema's hoeveel we in de onderneming beleggen.

In onze stemprincipes hebben we transparantie en anti-corruptie expliciet opgenomen. We vinden dat ondernemingen transparant moeten zijn over wat ze doen en waar hun belangen liggen. We steunen voorstellen die de politieke acties van een onderneming (lobby, lidmaatschap van

Pensioenfonds Detailhandel

organisaties, politieke belangen en politieke bijdragen) transparant maken. Waar mogelijk stemmen we tegen acties die tegen de langetermijnwaarde van ons als universeel eigenaar en tegen de belangen van onze deelnemers indruisen. Bijvoorbeeld bij lobbyactiviteiten van ondernemingen die tegen de afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs indruisen.

Diversiteit en inclusie

Diversiteit en inclusie zijn belangrijke waarden die organisaties in hun gehele bedrijfsvoering moeten doorvoeren. Zo is diversiteit onder werknemers de basis voor een inclusieve bedrijfscultuur, waar iedereen welkom is, zichzelf kan zijn en zich gehoord en gezien voelt. Pensioenfonds Detailhandel streeft naar diversiteit en inclusie in de eigen organisatie en in de beleggingsorganisatie.

We wegen binnen onze beleggingen mee of ondernemingen expliciet anti-discriminatie in hun eigen bedrijfsbeleid en in het beleid op uitbesteding hebben opgenomen en hebben gecommuniceerd. Bovendien wordt getoetst in hoeverre de factoren etnisch-culturele achtergrond, nationaliteit, gender, leeftijd, seksuele oriëntatie, en (arbeids-)beperking zijn genoemd.

We zijn in gesprek met ondernemingen over diversiteit en inclusie. We hebben stembeleid ontwikkeld om tegen benoemingen te stemmen van bestuurders als deze niet bijdragen aan een evenwichtige man-vrouw verhouding. Naast man-vrouw verhouding spreken we met ondernemingen over het vergroten van de diversiteit van het gehele werknemersbestand. Dit gaat verder dan alleen gender, en heeft ook betrekking op het tegengaan van racisme en de bevordering van een inclusieve organisatie. We verwachten van ondernemingen transparantie over de samenstelling van het personeelsbestand en loongelijkheid. In het geval van loonongelijkheid, dienen ondernemingen

doelen en tijdlijnen voor verbetering vast te stellen.

Gezondheid

Elke werknemer heeft recht op een veilige werkomgeving. We scoren ondernemingen waarin we beleggen op criteria op het gebied van werkveiligheid. Het gaat hierbij om het intern beleid van ondernemingen, en ook hoe ondernemingen veiligheid op de werkplek in hun inkoopbeleid hebben vastgelegd.

De Covid-pandemie heeft ons doen inzien hoe de wereld geraakt kan worden door een wereldwijde ziekte-uitbraak. Daarom gaan we in gesprek met bedrijven over het gevaar van antibioticaresistentie. Toenemende antibioticaresistentie bemoeilijkt de effectieve bestrijding van toekomstige infectieziekten. Dit verhoogt ook het risico op mogelijke toekomstige pandemieën.

Natuur

De natuur is ons natuurlijk kapitaal: het is de basis voor het leven op aarde. Schoon drinkwater en watervoorzieningen zijn essentieel voor het functioneren van onze samenleving, omgeving, en economie. Dit kapitaal staat zwaar onder druk. Binnen onze beleggingskeuzes en de weging van onze beleggingen nemen we daarom het thema natuur expliciet mee. We leggen onze focus op *Sustainable Development Goal 12*: Verantwoorde consumptie en productie.

Ondernemingen die opereren in natuurgebieden moeten specifieke doelen opstellen om biodiversiteitsimpact te adresseren. We scoren of bedrijven een doelstelling hebben om *net-positive* bij te dragen aan biodiversiteit, of ten minste de negatieve impact compenseren. Ook nemen we mee of ondernemingen in hun aankoopbeleid biodiversiteitsrisico's integreren. We verwachten dat ondernemingen open zijn over de wijze waarop ze dit doorvoeren in contracten met leveranciers, en bij nieuwe en bestaande projecten.

Pensioenfonds Detailhandel

We gaan het gesprek aan met ondernemingen over biodiversiteit, bijvoorbeeld over het terugdringen van het gebruik van plastic. En de risico's die er in de agrarische sector zijn voor de biodiversiteit, bijvoorbeeld bijensterfte en het gebruik van pesticiden. Ook spreken we bedrijven over het voorkomen van natuurrampen, zoals energiebedrijven en hun aandeel om bosbranden te voorkomen.

Water

Water is een basisbehoefte. De manier waarop ondernemingen omgaan met water is daarom een belangrijke randvoorwaarde en maatschappelijk zeer relevant. De beschikbaarheid van water staat wereldwijd onder druk door klimaatverandering, watervervuiling en een toenemende vraag. Water speelt nu en in de toekomst een belangrijke rol in diverse toeleveringsketens. Op het gebied van de teelt van katoen bijvoorbeeld, zo is er 8.000 liter water nodig voor de productie van een spijkerbroek.

Voor de weging in onze beleggingen wegen we de *groene omzet* van een onderneming mee. Ondernemingen die hoog scoren op hun duurzame omgang met water worden hoger beoordeeld, omdat ze bijdragen aan duurzame infrastructuur, zuinig omgaan met water, of aansporen tot hergebruik. Ondernemingen die opereren in waterschaarse regio's moeten erkennen dat hun bedrijfsactiviteiten invloed hebben op de watervoorziening in betreffende regio en dit meenemen in hun rapportage. Die beoordeling bepaalt de weging van onze beleggingen.

We nemen het onderwerp water niet alleen mee in onze beleggingskeuzes. Pensioenfonds Detailhandel pakt het onderwerp ook actief aan. Om meer aandacht te besteden aan Sustainable Development Goal 12: Verantwoorde productie en consumptie hebben we een samenwerking opgezet in

Nederland: het *Dutch Engagement Network (DEN)*. We beogen dat ondernemingen waarin we beleggen en waarin waterrisico volgens het *CDP een factor is*, doelstellingen hebben op het gebied van watermanagement, dit monitoren in de eigen bedrijfsactiviteiten en de keten, en concrete stappen zetten om waterverbruik te verminderen. Ook vragen we ze samenwerkingen op te zoeken en transparant te zijn over de voortgang.

Wapens

Wapens kunnen een bijdrage leveren aan de door ons geprioriteerde *Sustainable Development Goal 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten*, maar er zit ook een keerzijde aan. Wapens kunnen een bedreiging vormen voor dit doel. Pensioenfonds Detailhandel sluit controversiële wapens uit.

Ook kunnen we stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. We hebben een voorstel gesteund waarin een onderneming werd opgeroepen beter onderzoek te doen naar mogelijke mensenrechtenschendingen, en welke links er waren naar de controversiële wapenindustrie.

Voeding

Landbouw- en voedselproductiebedrijven zijn van groot belang voor onze samenleving, maar er zijn grote risico's op het gebied van mensenrechtenschendingen, landrechten, arbeidsrechten, natuur, klimaat en overgewicht. Hoeveel we in deze bedrijven beleggen wordt mede bepaald door hun beleid op arbeids- en mensenrechten, transparantie en doelstellingen rondom CO₂-uitstoot, en omgang met water.

We spreken met ondernemingen in de voedingsindustrie. We spreken met hen over de ontbossing van de Amazone, het duurzaam gebruik van water, en waren via onze uitvoerder betrokken bij het vergroten van bewustwording rondom antimicrobiële resistentie. Ook waren we via onze uitvoerder actief bij *FAIRR*, een samenwerkingsverband

Pensioenfonds Detailhandel

dat is opgericht om meer duurzame voedingsmiddelen te ontwikkelen.

Vastgoed

Pensioenfonds Detailhandel belegt in vastgoed via participatie in vastgoedfondsen of via beursgenoteerde aandelen in vastgoedfondsen. Tijdens het bouwen van vastgoedobjecten, maar ook nadat de gebouwen in gebruik zijn genomen, zijn natuur-, milieu-, arbeids- en woonomstandigheden van groot belang.

Pensioenfonds Detailhandel gaat het gesprek aan met vastgoedmanagers, om de verduurzaming van vastgoed waarin we beleggen te bevorderen. Vastgoed is wereldwijd verantwoordelijk voor 30-40% van de CO₂-uitstoot en loopt significante klimaatrisico's. Daarom zijn we bij het *Global Real Estate Engagement Network* (GREEN) aangesloten om onze invloed aan te wenden en vastgoedmanagers acties te laten ondernemen die aansluiten bij het Klimaatakkoord van Parijs. Via GREEN vragen we om ambitieuze, tijdsgebonden ontwikkel- en transformatieplannen. We sporen vastgoedmanagers al enkele jaren aan zich aan te sluiten bij GRESB, of te zorgen voor certificaten van bijvoorbeeld BREEAM, CASBEE, en LEED. Dat geeft ons informatie over meer dan CO₂-uitstoot alleen: ook werkomstandigheden, het gebruik van duurzame materialen en het verantwoord gebruik van materialen, bijvoorbeeld door recycling en transformatie van gebouwen, zijn daarin belangrijk.

Mijnbouw

Gemijnde grondstoffen zijn essentieel voor het behalen van de klimaatdoelstellingen van Parijs. Voor het ontwikkelen van schonere energiebronnen zijn bijvoorbeeld batterijen nodig. Dat stelt de wereld ook voor een probleem. Zeer grove schendingen, controverses en impact op het gebied van mensenrechten, veiligheid en de natuur komen veelvuldig voor in de mijnbouw.

Daarom wegen we of bedrijven beleid hebben op het prudent gebruik van natuurlijk gemijnde materialen en zorgen voor maximaal hergebruik of recycling. Hetzelfde geldt voor watergebruik in waterschaarse regio's.

We verwachten van ondernemingen dat ze met stakeholders in gesprek gaan over watergebruik. Bedrijven in de mijnbouwsector moeten mensenrechten-, veiligheids-, en natuurrisico's in kaart brengen en mitigeren. Ook in deze sector wegen we mee of ondernemingen anticorruptie maatregelen nemen en verantwoord belastingbeleid volgen. We steunen het investeerderscollectief dat is opgericht om grote ongelukken met dammen tegen te gaan in de mijnbouw.

Olie en gas

We moeten een wereldwijde energietransitie doormaken. We streven naar een wereld waarin duurzame energiebronnen het winnen van olie en gas. Op dat punt zijn we echter nog niet. Daarom is het van belang dat deze sectoren extra scherp worden onderzocht. De olie- en gasindustrie zijn sectoren waar klimaat- en natuurschade direct en indirect ontstaat, bijvoorbeeld door CO₂-uitstoot, maar ook door de manier van aanboren van deze energiebronnen.

In de samenstelling van onze portefeuille wegen we mee of bedrijven in deze sectoren beleid hebben ontwikkeld voor het ontmantelen van mijnen of plantages, en ook een analyse uitvoeren voordat ze tot daadwerkelijke ontmanteling overgaan. De criteria die we meten op het gebied van mensenrechten, landrechten, watergebruik en andere thema's zijn in deze sector van groot belang.

Dierenwelzijn

Ook het thema dierenwelzijn bepaalt de wegging van ondernemingen in onze SDG-beleggingen. We wegen of ondernemingen die invloed hebben op dit thema in hun beleid,

Pensioenfonds Detailhandel

principes, of vereisten voor toeleveranciers, dierenwelzijn hebben opgenomen. Dit criterium is van belang voor de visserij, de voedselindustrie, de handel en detailhandel, restaurantketens, de farmaceutische industrie en de biotechnologische industrie.

Natuurlijk is het alleen met dit criterium lastig om goed te wegen of dierenwelzijn afdoende wordt geborgd, daarom worden ook gesprekken gevoerd over dierenwelzijn. Dat doen we onder meer in de sectoren agricultuur en visserij. We spreken

bijvoorbeeld over biodiversiteit met agrarische bedrijven, over de problemen rondom ontbossing door de rundvleessector, met grote gevolgen voor de biodiversiteit en dieren in het Amazonegebied. Ook voeren we gesprekken binnen internationale samenwerkingsverbanden over een meer duurzame eiwitproductie.

Pensioenfonds Detailhandel

Het beleggingsbeleid van Pensioenfonds Detailhandel

Het beleggingsbeleid van Pensioenfonds Detailhandel wordt bepaald door de beleggingsbeginselen van het bestuur. Het pensioenfonds heeft hierin vastgelegd welke overtuigingen de beleggingen vormgeven.

Voor de omgang met thema's die in de samenleving spelen, is het *Maatschappelijk Verantwoord Beleggen* (MVB)-beleid de leidraad. Daarin is vastgelegd hoe Pensioenfonds Detailhandel het MVB-beleid heeft ingericht, welke doelstellingen we hebben, en welke partijen voor ons het beleid uitvoeren.

In een beperkt aantal sectoren belegt Pensioenfonds Detailhandel niet: die sluiten we uit.

In alle andere sectoren maakt Pensioenfonds Detailhandel **beleggingskeuzes**. De beleggingskeuzes zijn gebaseerd op de *Sustainable Development Goals* waar Pensioenfonds Detailhandel op focust. Dat zijn:

- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie
- SDG 13: Klimaatactie
- SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten

Deze SDG's houden nauw verband met de toeleveringsketen binnen de (detail-)handel. We sluiten hierbij aan op internationale richtlijnen. Onze deelnemers bepalen de waarden (*wat vinden we belangrijk*), en de richtlijnen bepalen onze normen (*waar willen we ons aan houden*).

We hebben voor die vier SDG's criteria vastgesteld. We scoren elke onderneming op die criteria. Deze score bepaalt of we veel, weinig, of helemaal niet in die onderneming beleggen. Bedrijven die goed op deze criteria scoren krijgen relatief meer gewicht in de portefeuilles (daar gaan we meer in beleggen), en bedrijven die slecht scoren krijgen minder gewicht (daar beleggen we minder of niet in).

De beleggingskeuzes die we maken in aandelen, leningen en andere beleggingscategorieën staan niet op zichzelf. We onderzoeken welke onderwerpen belangrijk zijn om aan te pakken binnen onze beleggingen. Als we eenmaal belegd zijn in ondernemingen, **gebruiken we onze invloed** om verandering door te voeren bij die ondernemingen. We zijn als aandeelhouder op een groot aantal thema's actief. Dat betekent dat we met ondernemingen waarin we beleggen in gesprek gaan over verduurzaming en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

We spraken in 2020 met meer dan 300 ondernemingen. Ook in die gesprekken zijn de vier SDG's leidend.